

TVORBA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU A MODERNÍ VĚDECKOTECHNICKÉ POZNATKY

MEIER Miroslav, ČR

Resumé

Stat' přináší dílčí výsledky z výzkumu zaměřeného na problematiku začleňování moderních vědeckotechnických poznatků do výuky vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie na druhém stupni základních škol. Konkrétně se věnuje části výzkumu, která se zabývala souvislostmi tvorby školních vzdělávacích programů a začleňováním moderních vědeckotechnických poznatků do výuky.

Klíčová slova: učitel, školní vzdělávací program, moderní vědeckotechnický poznatek, informační zdroj, tvorba, podpora, informační a komunikační technologie

CREATING SCHOOL EDUCATIONAL PROGRAMMES AND MODERN SCIENTIFIC AND TECHNICAL KNOWLEDGE

Abstract

The paper brings some partial results of the survey focused on the problems of incorporation of modern scientific and technical knowledge into the teaching programme in the educational field of Information and Communication Technology on the second degree of elementary schools. In particular, it deals with the part of the survey directed at the circumstances of creating school educational programmes and incorporation of modern scientific and technical knowledge into the teaching programme.

Key words: teacher, school educational programme, modern scientific and technical knowledge, information source, creation, support, information and communication technology

1 Úvod

V nedávné době s přijetím tzv. školského zákona přibyla školám, učitelům další povinnost – vytváření školních vzdělávacích programů (dále ŠVP). Řada autorů, mj. (1, 259–261), (2, s. 20), (3, s. 114), (4, s. 13, 14) zmiňuje v této souvislosti, že školy, učitelé nejsou na vytváření ŠVP dostatečně připraveni. Ve snaze zlepšit popsany stav jsme realizovali výzkum zaměřený na začleňování moderních vědeckotechnických poznatků (dále MVTP) do výuky vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie na 2. stupni ZŠ. Oblast informačních a komunikačních technologií (dále IKT – s výjimkou specificky vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie) je známa tím, že v ní dochází k dramatickému vývoji, změnám, proto jsme se jí zabývali. Část z dosažených výsledků představujeme v dalším textu.

2 Výzkumný vzorek a výzkumné nástroje

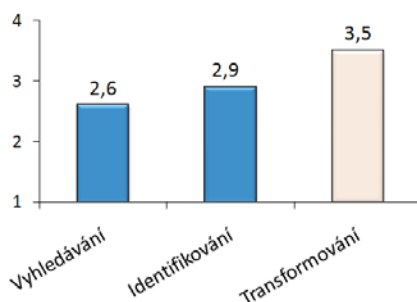
Výzkumným vzorkem celého výzkumu bylo 40 učitelů vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie a 400 žáků 8. ročníků škol v Libereckém kraji. Výzkumnými nástroji byla pro žáky i učitele Q-metodologie (věnující se začleňování

MVTP do výuky) a stručný dotazník (základní demografické údaje apod.); učitelé vyplňovali rovněž další, samostatný dotazník. Ten byl věnován právě vytváření ŠVP ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie; v převážné míře byl tvořen škálovými položkami, dále obsahoval několik otevřených a jednu dichotomickou položku. Některé výsledky z tohoto dotazníku prezentujeme v dalším textu.

3 Dosažené výsledky

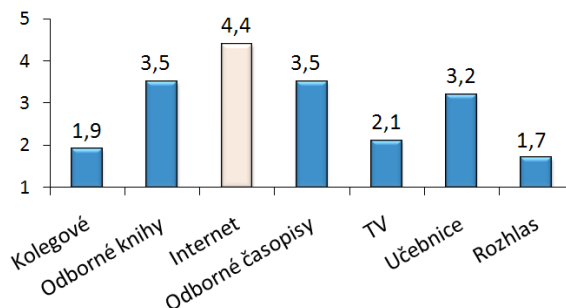
Vzhledem k rozsahu příspěvku můžeme zmínit pouze některé z dosažených výsledků. Uvádíme celkový přehled ze čtyř ústředních položek dotazníku.

V první z popisovaných položek jsme zjišťovali, jaké z uvedených tří činností (vyhledávání, identifikování, didaktické transformování) učitelé považují při začleňování MVTP do výuky za nejobtížnější. Učitelé měli na pětibodových škálách označit, zda uvedené činnosti považují na jedné straně za nejsnadnější (číslice 1) či naopak za nejobtížnější (číslice 5). Průměrná hodnocení obtížnosti jednotlivých činností všemi respondenty zachycuje graf č. 1. Z grafu je patrné, že jako nejobtížnější hodnotili respondenti didaktické transformování MVTP.

Graf č. 1: Průměrná hodnocení obtížnosti jednotlivých činností všemi respondenty

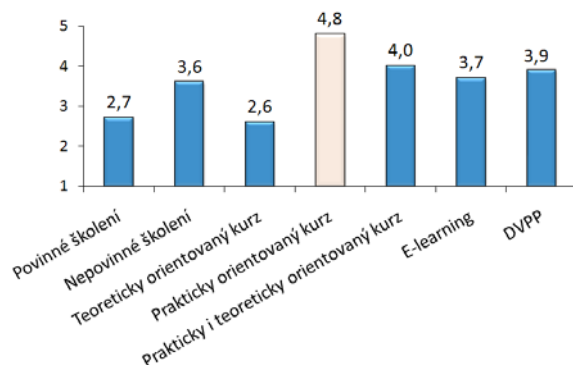
Ve druhé položce jsme se učitelů dotazovali, jaké informační zdroje využívají při získávání informací o MVTP využitelných ve výuce IKT. Učitelé u sedmi druhů informačních zdrojů (kolegové, odborné knihy, Internet, odborné časopisy, televizní vysílání, učebnice, rozhlasové vysílání) na pětibodové škále označovali, zda daný informační zdroj využívají „Nejvíce“ (číslice 5) či „Nejméně“ (číslice 1). Výsledky zachycuje graf č. 2. Nejvýše hodnoceným informačním zdrojem pro získávání informací o MVTP využitelných ve výuce vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie je dle respondentů Internet.

Graf č. 2: Průměrné hodnocení využívání informačních zdrojů všemi respondenty

V další položce nás zajímalo, jakou formu by měla mít podpora vytváření ŠVP ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie. Učitelé měli na výběr ze

sedmi možností (povinné školení, nepovinné školení, teoreticky orientovaný kurz, prakticky orientovaný kurz, kurz orientovaný na teorii i praxi, kurz formou e-learningu, další vzdělávání pedagogických pracovníků /dále DVPP/). Na pětibodové škále označovali, zda je daná forma „Nevhodná“ (číslice 1) či „Vhodná“ (číslice 5). Respondenti ohodnotili jako nejvhodnější formu podpory vytváření ŠVP ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie prakticky orientovaný kurz. Výsledky zobrazuje graf č. 3.

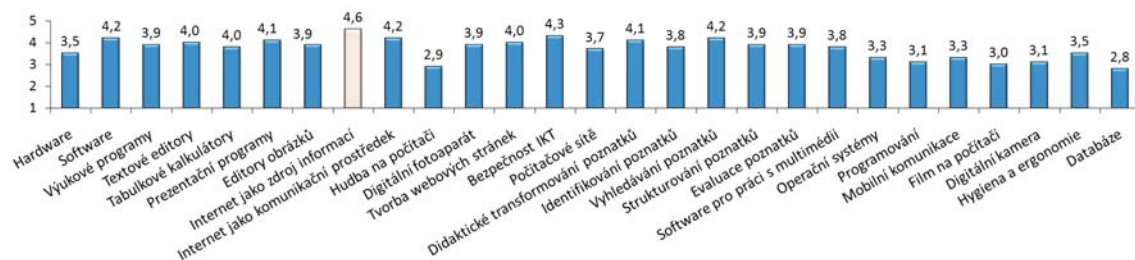

Graf č. 3: Forma podpory vytváření školních vzdělávacích programů

Poslední a nejrozsáhlejší položka dotazníku byla uvozena následující otázkou: „Na co by se podpora vytváření ŠVP ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie měla zaměřit?“ Učitelé měli na výběr z následujících 27 oblastí:

O1 hardware,	O10 hudba na počítači,	O19 evaluace poznatků,
O2 software,	O11 digitální fotoaparát,	O20 programy pro práci s multimédií,
O3 výukové programy,	O12 tvorba webových stránek,	O21 operační systémy,
O4 textové editory,	O13 bezpečnostní rizika používání IKT	O22 programování,
O5 tabulkové kalkulátory,	O14 počítačové sítě,	O23 mobilní komunikace,
O6 prezentační programy,	O15 didaktické transformování poznatků,	O24 film na počítači,
O7 editory obrázků,	O16 identifikování poznatků,	O25 digitální kamera,
O8 Internet jako zdroj informací,	O17 vyhledávání poznatků,	O26 hygiena a ergonomie práce u počítače,
O9 Internet jako komunikační prostředek,	O18 strukturování poznatků,	O27 databáze.

Respondenti označovali na pětibodové škále, zda je „Nevhodné“ (číslice 1) či „Vhodné“ (číslice 5) se v podpoře vytváření ŠVP ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie na dané oblasti zaměřit. Nejvýše hodnocenou oblastí je Internet jako zdroj informací. Podrobnosti – viz graf č. 4.

Graf č. 4: Oblasti podpory vytváření školních vzdělávacích programů

4 Závěr

Přestože na pomoc školám a učitelům při vytváření ŠVP vznikla řada publikací, projektů, např. (5), (6), (7), (8), (9), mnozí z ředitelů a učitelů se cítí na tento úkol teoreticky i prakticky nepřipraveni. O tom se zmiňuje i E. Walterová (1) a doplňuje, že je nezbytné vzdělat učitele tak, aby získali kompetence potřebné k tvorbě ŠVP (1, s. 260, 261). Představené výsledky výzkumu mohou nalézt uplatnění v pregraduální i postgraduální přípravě učitelů vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie. Dále mohou napomoci učitelům v praxi při tvorbě ŠVP ve zmíněné vzdělávací oblasti.

5 Literatura

1. WALTEROVÁ, E. aj. *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti: 1. díl*. Brno : Paido, 2004. ISBN 80-7315-083-2.
2. MAŇÁK, J., JANÍK, T. (ed.) *Problémy kurikula základní školy*. 1. vyd. Brno : MU, 2006. ISBN 80-210-4125-0.
3. ČERNÁ, M. Strategie implementace ICT na Novém Zélandu a v České republice. In GREGER, D., JEŽKOVÁ (ed.) *Školní vzdělávání zahraniční trendy a inspirace*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2006, s. 141–159. ISBN 80-246-1313-1.
4. ČANDÍK, M., CHUDÝ, Š. *Didaktika informatiky*. 1. vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. ISBN 80-7318-258-8.
5. PRÁŠILOVÁ, M. *Tvorba vzdělávacího programu*. 1. vyd. Praha : Triton, 2006. ISBN 80-7254-712-7.
6. CHARALAMBIDIS, A. aj. *Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání*. Praha : VÚP, 2005. ISBN 80-87000-03-X.
7. *Metodický portál RVP. Portál vzdělávání* [online]. [cit. 13. 7. 2007]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.rvp.cz/>>. ISSN 1802-4785.
8. *Metodický portál RVP. Základní vzdělávání* [online]. [cit. 13. 7. 2007]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.rvp.cz/sekcce/3>>. ISSN 1802-4785.
9. KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Tvorba školního vzdělávacího programu krok za krokem – s pedagogickým sborem*. 1. vyd. Brno : MU, 2006. ISBN 80-210-4063-7.

Lektoroval: Evžen Růžicka, RNDr. CSc.

Kontaktní adresa:

Miroslav Meier, Mgr.,
Katedra technické a informační výchovy,
Pedagogická fakulta UP Olomouc,
Žižkovo nám. 5, 771 40, Olomouc, ČR,
tel. 585 635 813, e-mail: twom@seznam.cz